

Az Országos Diákjogi Tanács működésének tapasztalatai

DÖK szektor konferencia
Zebegény

Bemutatkozás

- **I. Országos Diákjogi Tanács (ODJT)**
(A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 98. § (2) bekezdés szerint létrehozott testület.)
- Az Országos Diákjogi Tanács elérhetősége:
Oktatási Minisztérium
Országos Diákjogi Tanács
1055 Budapest, Szalay u. 10-14.
Tel: 06-1-473-7447, Fax: 06-1-312-7016
- **Tagjai:**
László Ferenc
Vass Szilvia ?
Vazul Zsolt
Bálega János
Katona Kitti ?
Viola Gabriella
Ministeri delegáltak:
Árendás Péter, Polyákné Boros Vilma és Radics Péter
Az ODJT tagjait a diák szervezetek a delegálási megállapodásban foglaltak szerint választják meg.

Jogszabályi környezet

1993. évi LXXIX. tv.

- 95. § (6) Az oktatási miniszter - az Országos Diákjogi Tanács közreműködésével - három évenként összehívja az iskolai, kollégiumi diákönkormányzatok - amelyek nevelési-oktatási intézményben diákönkormányzat nem működik, az iskolai, kollégiumi tanulóközösségek legalább húszszázalékos tanulói részvétellel megtartott tanulói közgyűlésen megválasztott - küldöttelből álló diákparlamentet. A diákparlament a diákok közoktatással kapcsolatos országos tájékoztató fóruma, amely az Országos Diákjogi Tanács előterjesztésében áttekinti a tanulói jogok érvényesülését, és ajánlást fogadhat el, melyben megfogalmazza véleményét, javaslatát.
- 98. § (2) Az oktatási miniszter tanulói jogokkal összefüggő döntéseinek előkészítésében Országos Diákjogi Tanács működik közre. Az Országos Diákjogi Tanács véleményét nyilváníthat, javaslatot tehet, állást foglalhat a tanulói jogokat érintő bármilyen kérdésben. Az Országos Diákjogi Tanács kilenc tagból áll, amelynek három tagját az oktatási miniszter, három tagját a hat-tizennégy éves, három tagját pedig a tizenöt-tizennyolc éves tanulók képviselőket ellátó országos diák szervezetek delegálják. E bekezdés alkalmazásában országos diák szervezet az, amelyben a tagok többsége az adott korosztályból kerül ki, továbbá alapszabályában meghatározott célja szerint, valamint tevékenységében a tanulók képviselőket vagy annak elősegítését látja el.

Delegálási megállapodás

1. Eljárási rend: nyilatkozat (6-14, 14-18 éves korosztály képviselője)
2. Mandátumadás
3. Szervezetek képviselője
4. Jelölés
5. Delegálásról való szavazás
6. Ügyrendi szabályok
7. ODJT-be delegált tagok

ODJT SZMSZ

1. Feladat, hatáskörök
2. Tagok, tisztségviselők
3. Titkárság
4. ODJT működése
5. Egyebek

1998. évi Diákparlament ajánlásai

- Módszerek, eljárások, technikák léteznek vagy hiányoznak az iskolákban a diákjogi problémák kezelésére.
- Ismeretbővítés, konfliktuskezelés
- A véleménynyilvánítás szabadsága
- A jogok gyakorlása
- A diákönkormányzat működésének segítése
- Az iskolaélet gazdagítása
- Párbeszéd az iskolai élet szereplői között

2001. évi Diákparlament ajánlásai I.

- Erőszakos cselekmények megelőzése
- A jogok gyakorlásához szükséges információk
- Képzések, továbbképzések
- Állampolgári technikák, közéleti felkészítés a tantervekben
- Települési szövetségekhez való csatlakozás

2001. évi Diákparlament ajánlásai II.

- Általános iskolában:
- működési feltételek biztosítása
- programok a diákjogok érvényesülése érdekében
- pályázati rendszer kidolgozása
- szövetség létrehozása

2001. évi Diákparlament ajánlásai III.

- Középiskolában:
- diákjog érvényesülése
- működési feltételek
- programok, pályázatok
- szakmai segédanyagok
- szövetség

2003. évi Diákparlament ajánlásai

- Tájékoztatás a jogokról és kötelezettségekről
- A differenciált oktatás lehetősége (képességek, egyéni fejlesztés, szemléletváltás)
- A kreatív oktatás bevezetése
- Korszerű tananyag biztosítása
- Választhatóság a programok között
- Az óraszámok csökkentése ne mechanikusan, hanem tartalmi változtatással járjon
- A tanulás megtanítása a diákokkal
- A képzésbe, továbbképzésbe épüljön be a diákjogok ismerete

2004. évi Diákparlament ajánlásai I.

1. Oktatási miniszterhez
  - diákjogi kiadványok tanulók részére
  - adatbank, dokumentumtár, példatár az OM honlapján
  - iskolák felújítására források tervezése
  - diákönkormányzatok kérdése, anyagi szakmai háttere
  - házirendek felülvizsgálata

2004. évi Diákparlament ajánlásai II.

- hatékony ellenőrzési rendszer bevezetése tanulmányi kérdésekben
- tanári pályakalkulációs vizsgálat
- fegyelmi eljárások tapasztalatainak összegzése
- pályázati lehetőség DÖK számára

2004. évi Diákparlament ajánlásai III.

2. Az iskolai élet szereplőihez
- csökkentsék a diákok túlterheltségét
  - fegyelmi eljárásnál érvényesüljön az ártatlanság védelme, a nevelési szempontok, és vonják be a DÖK-öt is
  - oktatási törvények megismertetése a diákokkal
  - a tanóra védelme
  - a DÖK véleménye a tankönyvválasztás elveiről

2004. évi Diákparlament ajánlásai IV.

3. Az Országos Diákjogi Tanácshoz
- iskolai DÖK SZMSZ-ek vizsgálata, általánosíthatóbb megállapítások közzététele
  - a DP megrendezése előtt javaslatok, problémák összegyűjtése, és a Parlament napirendjére tűzése

2007. évi Diákparlament

Javaslat a diákparlament témáira

- Az Országos Diákjogi Tanács 2005. évi Diákparlament vezető témájának „A jogok és kötelességek érvényesülése a diákéletben” témát javasolja. Ezen belül három kiemelt területet jelöl meg: az esélyegyenlőség, a szabályzatok és eljárások kidolgozásának kérdését és a diákjogok gyakorlatát.
- A lebonyolításra vonatkozóan azzal a javaslattal él, hogy a felkészítés, képzés mellett biztosítsunk lehetőséget a vitákra, elsősorban a szekciósüléseken, míg a plenáris ülésen a fórum megtartása elengedhetetlen.
- Az elmúlt évi tapasztalatból okulva a fórum levezetéséhez felkészült moderátor szükséges.

2007. évi Diákparlament ajánlásai

- Legyen több a diákönkormányzatok számára elérhető, a diákságnak közérthetően kiírt pályázat. A pályázati lehetőségek ilyen formában jelenjenek meg egy folyamatosan frissített honlapon is.
- Legyen intézményi szinten túlmutató, rendszeres tapasztalatcsere a diákönkormányzatok között. Jöjjön létre elektronikus diákönkormányzati fórum, honlap, országos és regionális szinten is.
- Biztosítsa a folyamatos elektronikus és papír alapú diákönkormányzati, diákjogi ismeretterjesztést és ilyen irányú képzést pedagógusok és diákok számára.
- Legyen egyetértési joga a diákönkormányzatnak a diákmozgalmat segítő pedagógus (DMSP) kijelölésénél.

2007. évi Diákparlament ajánlásai II.

- Készítsen elő olyan jogszabály-módosítást, amely szerint az intézményi házirendet három évenként vagy sűrűbben újra el kell fogadni (a szabályzat változatlanul hagyása esetén is).
- Közoktatási intézmények összevonása, átalakítása esetén legyen kötelező az intézményi szabályzatok felülvizsgálata. Készüljön terv az átalakulásban érintett tanulók integrálására, amelyet a régi és az új intézmény diáksága is elfogad.
- Legyen mindenki számára tilos a dohányzás a közoktatási intézményekben.

2007. évi Diákparlament ajánlásai III.

- Vizsgálja felül a miniszter a diákönkormányzat gazdálkodásának szabályozását. A diákönkormányzat kapjon "címkézett" támogatást. Az iskola költségvetésén belül legyen külön nevesített kerete a diákönkormányzatnak.
- Évente hívja össze a Diákparlamentet, többlépcsős delegálási módszerrel.
- Kezdeményezze, hogy a helyközi közlekedési menetrendek kialakításánál vegyék figyelembe az iskolák munkarendjét.
- Kezdeményezze a szociális alapon járó juttatások és az ezekben részesülők jogosultságának megvizsgálását.

2007. évi Diákszemélyek ajánlásai IV.

- A közoktatásban is működjön a kiemelkedő tanulmányi teljesítményt elismerő ösztöndíj-rendszer.
- Készüljön felmérés az integráció és az esélyegyenlőség napi gyakorlatáról, a jogszabályi előírások teljesítéséről a közoktatási intézményekben. Ennek eredményei legyenek nyilvánosak.
- Kezdeményezze, hogy az ellenőrzési joggal rendelkezők végezzenek célzott vizsgálatokat a diákjogok teljesüléséről a közoktatási intézményekben.
- Az Oktatási és Kulturális Minisztérium készítsen elemzést a diákjogok érvényesülésének mindennapi gyakorlatáról.

Problémafelvetések

- A Diákszeméllyel kapcsolatos kérdések
  - időpont
  - meghívottak köre
  - lebonyolítás rendszere stb.
- Az ODJT működésének korlátai
  - tanácsadó testület, de ....
  - összetétele
  - a működés szervezeti keretei
  - az operativitás hiánya
  - kapcsolatrendszere stb.
  - ODJT külső-belső kapcsolatai
  - kiadványok

Problémafelvetések

- Diák-tanár kapcsolat
- Konfliktuskezelés
- Pedagógus képzések, továbbképzések
- A politika hatása az ODJT működésére
- Együttműködés a minisztériummal, visszajelzések hiánya

Munkatervi javaslat 2002.

- A helyzetünk pontos definiálását követően, a Minisztérium elképzeléseit is figyelembe véve, változatlanul kiemelten fontosnak gondolom az alábbiakat:
- A Diákszemélyen megfogalmazott ajánlásoknak továbbvitele
- Szakmai egyeztetések:
- Oktatási jogok biztosával (az együttműködés írásba foglalása)
- Gyermek, Ifjúsági és Sportminisztérium illetékes vezetőivel (Ifjúsági törvény, diákjogi kérdések, ifjúsági pályázatok)
- A pedagógus képzések és továbbképzések aktuális kérdéseiről (iskolajogi, diákjogi információk átadásáról, a konfliktuskezelés technikáiról)
- Külső kapcsolatok erősítése, az együttműködés lehetőségeinek kidolgozása:
  - Országos diáképviselőkkel
  - Országos szülői képviselőkkel
  - Iskolai és pedagógus érdekképviselőkkel
  - Közös szakmai álláspont kialakítása a Közoktatáspolitikai Tanács diák oldalának vezetésével

Munkatervi javaslat 2002.

- Szakmai feladatok megvalósítása érdekében külső szakértők felkérése:
- A honlap működtetésére
- Az egyeztetések alapján felmerülő jogszabályi módosítások kidolgozására
- A diákjogi almanach szerkesztésére
- Az erőszakról szóló kiadvány szerkesztésére
- Meghallgatások szükségessége az ODJT állásfoglalásának kialakítására:
  - A felvételi rendszer működése (alap-, középfok)
  - A felvételi rendszer működése az érettségít követően
  - A PREFER mérésdiagnosztikai vizsgálatok témakörében
  - A politika megjelenéséről oktatási intézményekben
  - Hátrányos megkülönböztetésekről az oktatási intézményekben

Munkatervi javaslat 2002.

- A folyó együttműködések beszámolókat követő további támogatása (diákjogi forrádról)
- Diákoknak diákönkormányzatoknak szóló minisztériumi pályázatok előzetes véleményezése
- A diákszemélyek felmerő rendszerének kidolgozása
- A fent vázolt témakörök megvalósítása a Minisztérium és az ODJT minisztériumi delegáltjainak hathatós közreműködése nélkül elképzelhetetlen.
- Ennek érdekében újra kell gondolni az ODJT jelenlegi helyzetét, szerepét és kapcsolatrendszerét, a Minisztérium által biztosított támogatásának formai és anyagi vetületét. Úgy ítéljük meg, hogy a feloldozásra javasolt témakörökben történő állásfoglalás kiemelten fontos nemcsak az ODJT, hanem a Minisztérium vezetése számára is. Ha ez igaz, akkor biztosak vagyunk benne, hogy a jó munkakapcsolat kialakításának nincsen akadálya

Munkatervi javaslatok 2006.

- Az ODJT 2006. évi munkatervének összeállításakor legyünk tekintettel a 2005. évi beszámolóban megfogalmazottakra, illetve a 2006. januári ODJT ülés tapasztalataira, valamint az írásban megküldött jelzésekre. A korábbi ODJT jegyzőkönyveit, illetve a Diákszemle ajánlását is figyelembe kell venni.
- A leírt kritikai észrevételek kifejezik azt az egyértelmű szándékot, hogy a Diákjogi Tanács havonként történő összehívása a további működés szempontjából fontos. Rendszeres üléseinek napirendje az elfogadásra kerülő program alapján biztosítható.
- Kiemelt jelentősége van annak a sajnálatos ténynek, hogy a 2006. évi Diákszemle várhatóan nem kerül megrendezésre, így a korábban elfogadott döntés alapján az Oktatási Minisztérium és a Diákjogi Tanács sem tud beszámolni a Parlamentnek a 2004. óta végzett munkáról, valamint az ajánlásokban megfogalmazott feladatok teljesítéséről.
- A fentiekre tekintettel az alábbi konkrét munkatervi javaslatokat teszem:

Munkatervi javaslatok 2006.

- **Szakmai állásfoglalások kialakítása szükséges az alábbi témakörökben**
  - Az oktatási törvény módosításából adódó tapasztalatok értékelése
  - A felvételi rendszer működésének tapasztalatai, a felmerült problémák kezelésére hozott intézkedések
  - Az esélyegyenlőség megvalósulása és az integráció gyakorlata az oktatási intézményekben
  - „A demokráciára nevelés éve 2005.” program értékelése
  - A tanulmányi ellenőrzések általánosítható hatásai és a tapasztalatok felhasználásával tervezett intézkedések
  - A diákokat, diákönkormányzatokat érintő, 2006. évre tervezett pályázati lehetőségek (diák és pedagógus)
  - A pedagógus képzések és továbbképzések programjaiban a diákokok, a diákönkormányzatok működésének megjelenése
  - Az oktatási intézmények szervezeti és működési szabályzatainak és házirendjeinek vizsgálatából adódó, általánosítható tapasztalatok
  - A tanárképzésben hogyan valósul meg a pályaképzésre történő szűrés, illetve a képzésben hogyan épül be az oktatásra vonatkozó jogok, ezen belül a diákokok ismerete (és tervezett intézkedések)
  - Jogszabály-módosítási lehetőségek a Diákjogi Forrádrot általánosítható tapasztalatai figyelembevételével

Munkatervi javaslatok 2006.

- **Szakmai kiadványok és hatékony információcsere kialakítása érdekében történő együttműködés lehetőségei a minisztérium álláspontja szerint**
  - Diákjogi almanach szerkesztése
  - Diákönkormányzatok működésének segítése (interaktív)
  - Diákönkormányzatok gazdálkodásának lehetőségei
  - A fegyelmi eljárások általánosítható tapasztalatai
  - A diákokat közvetlenül érintő felvilágosító, tájékoztató kiadványok várható témakörrel (erőszak, drog, esélyegyenlőség, hátrányos megkülönböztetés stb.)
- **Kapcsolatépítés, kapcsolaterősítés, tájékoztatás**
  - A diákjogi honlap működésének tartalmi és technikai feltételei, az együttműködés lehetőségei
- **Saját előterjesztések**
  - A delegálási szabályzat áttekintése
  - Az ODJT szervezeti és működési szabályzatának felülvizsgálata

Munkatervi javaslatok 2009.

- A szakképzés átalakulása, a TISZK-ek működésének tapasztalatai
Javasolt időpont: 2009. március (OKNT-vel közösen)
- Felvételi tapasztalatok a középfokú intézményekben
Javasolt időpont: 2009. március
- Tájékoztató az Iskolák Biztonságáért Bizottság jelentéséről, az azóta eltelt időszak trendjei
- Az Oktatási Minisztérium állásfoglalása az iskolai erőszak ellen
Javasolt időpont: 2009. március vagy április
- HHH-s tanulókkal kapcsolatos nyilvántartás és a szabályozás tapasztalatai

Munkatervi javaslatok 2009.

- A Romaintegrációs Program aktuális kérdései
Javasolt időpont: 2009. május-június
- Az Országos Diákszemle ajánlás eddigi teljesülése
Javasolt időpont: 2009. május-június
- Iskola összehívások hatásai
Javasolt időpont: 2009. október
- Pedagógusok munka- és munkaidő-terhelés felmérés értékelése
Javasolt időpont: 2009. augusztus-szeptember
- Tanulóval szembeni fegyelmi eljárás tapasztalatai
Javasolt időpont: 2009. november-december